

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Generelt	5
3. Bygningsmæssige forhold	7
3.1. Bygning og gangarealer m.m.....	7
3.2.1. Beboerværelser	8
3.2.2. Lejligheden.....	9
3.3. Øvrige rum mv.	10
3.3.1. Dagligstuen.....	10
3.3.2. Toilet- og badeforhold.....	11
3.3.3. Køkkenfaciliteter	11
3.3.4. Spisestue	12
3.3.5. Billardrum.....	12
3.3.6. Computerrum	13
3.3.8. Vaskefaciliteter	13
3.3.9. Værksted	13
3.3.10. Haven.....	13
3.4. Personalerum.....	15
4. Belæg og klientel.....	15

5. Udgang.....	16
6. Beskæftigelse.....	18
7. Fritidsaktiviteter.....	19
8. Forplejning og opholdsbetaling.....	19
9. Lægebetjening.....	22
10. Besøg.....	23
11. Euforiserende stoffer.....	24
12. Medarbejdere	24
13. Husorden.....	25

14. Tilbageførsel	28
15. Gennemgang af sager om tilbageførsel	28
15.1. Afgørelseskompetence mv.	29
15.2. Partshøring	32
15.3. Begrundelse (lovhenviisning).....	34
16. Samlet vurdering	35
17. Opfølgning.....	36
18. Underretning.....	36

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. Efter § 18 i loven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed og ethvert tjenestested, der hører under ombudsmandens virksomhed. Efter lovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens virksomhed alle dele af den offentlige forvaltning.

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 14. december 2000 inspektion af Pensionen Brøndbyhus.

Inspektionen bestod af en indledende samtale med pensionens viceforstander og nogle medarbejdere, rundgang i pensionen, en samtale med tre af beboerne og en afsluttende samtale med viceforstanderen og de medarbejdere som deltog i den indledende samtale.

Under inspektionen modtog jeg efter anmodning de sidste fem sager om bortvisning/tilbageførsel fra pensionen forud for varslingen den 2. november 2000 af inspektionen. Materialet dækker en periode fra den 30. november 1999 til den 22. september 2000. Journalmaterialet vedrører fem beboere der er blevet tilbageført, jf. nærmere nedenfor under punkt 15.

I tilslutning til inspektionen udarbejdede jeg

- et notat om iagttagelser under rundgangen i pensionen og
- et referat af samtalerne med viceforstanderen og (nogle af) medarbejderne.

Med brev af 4. januar 2001 sendte jeg det nævnte materiale til pensionen, idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden en måned. I et brev af 20. januar

2001 korrigerede pensionen samtalenotatet på et enkelt punkt, mens pensionen har tilført mit rundgangsnotat oplysning om efterfølgende ændringer, ligeledes på et enkelt punkt.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Pensionen Brøndbyhus og Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på myndighedernes eventuelle bemærkninger om de faktiske forhold som den foreløbige rapport måtte give anledning til. Jeg har i den anledning med brev af 6. september 2001 modtaget enkelte bemærkninger fra pensionen. Disse bemærkninger er indarbejdet i den endelige rapport.

2. Generelt

Pensionen Brøndbyhus er en pension under kriminalforsorgen med plads til 24 beboere.

Pensionen – der er beliggende ud til Køge Bugt Strandpark – er bygget som strandhotel i 1910-1912 og blev anvendt til dette formål under navnet Brøndby Strand Badehotel indtil ejendommen i 1957 blev taget i brug af det daværende Dansk Forsorgsselskab som pension for straffelovsovertrædere.

Beboerne i Pensionen Brøndbyhus er fortrinsvis udstationerede (mange kommer fra Anstalten ved Herstedvester). Pensionen har endvidere en del betinget dømte med vilkår om behandling (seksualforbrydelser) og om ophold på en egnet institution. De pågældende vil typisk i den første tredjedel af tiden have ophold på fængselsvilkår og derefter på pensionsvilkår.

Pensionen har typisk kun få beboere under 18 år. Erfaringsmæssigt giver det problemer hvis der er for mange unge ad gangen. Når antallet af unge begrænses, har de øvrige – ældre – beboere en positiv effekt på de unge. Tilsvarende gælder personer med anden etnisk baggrund end dansk, idet disse meget ofte er unge under 18 år. Pensionen har typisk to til tre personer med anden etnisk baggrund end dansk. De kommer ofte fra Sønderbro (sikret døgninstitution for unge mellem 15 og 17 år). På grund af det begrænsede antal går det betydeligt bedre på Brøndbyhus end på Sønderbro, hvor beboere med en anden etnisk baggrund i nogle tilfælde

danner en subkultur og derfor let kommer i modsætningsforhold til andre grupper af beboere og til de ansatte.

Pensionen har ingen problemer med rockere. På tidspunktet for inspektionen havde pensionen to HA'ere boende.

Beboerne giver ikke grund til problemer med naboerne.

Det følger af pensionens optagelsesprocedure at den der har vagt, udarbejder et resume ud fra den modtagne anmodning om optagelse. Resumeet danner grundlag for en drøftelse på det efterfølgende personalemøde. Hvis medarbejderne er enige, indkaldes vedkommende optagelsesøgende til en forsamtale.

De fleste beboere opholder sig i pensionen i højst tre måneder. Dette skyldes at fængslernes kompetence til at beslutte udstationering ikke strækker sig længere end til tre måneder.

I tilknytning til den lovændring der blev gennemført ved lov nr. 274 af 15. april 1997, om ændring af straffeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforborg mv., er det forudsat at der iværksættes forskellige administrative foranstaltninger, herunder en forsøgsordning med behandling af personer der har begået visse seksualforbrydelser, som alternativ til frihedsstraf. Den 1. oktober 1997 trådte forsøgsordningen i kraft. Behandlingsordningen gennemføres på grundlag af de gældende regler i straffeloven om betingede domme. I den betingede dom med vilkår om behandling skal længden af behandlingsperioden fastsættes. Et behandlingsforløb vil typisk bl.a. bestå af en fase med et indledende ophold af 3-6 måneders varighed i en af kriminalforsorgens pensioner eller eventuelt i en (amts)kommunal institution – som udgangspunkt på fængselsvilkår (jf. Justitsministeriets meddelelse nr. 11401 af 17. september 1997 om forsøgsordning med behandling af personer, der har begået visse seksualforbrydelser, som alternativ til frihedsstraf). Efter en evaluering i efteråret 2000 er ordningen blevet gjort permanent. Justitsministeriet har endvidere iværksat et forskningsprojekt med det formål at foretage en videnskabelig analyse af effekten af behandlingen af seksualforbrydere. Projektet forventes færdigt ultimo 2002.

Det blev i forbindelse med inspektionen oplyst at pensionen kan sortere ansøgere fra. (Efter Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv., træffer pensionen afgørelse om optagelse af bl.a. personer under tilsyn af kriminalforsorgen og indsatte under udgang (§ 1, stk. 2). Direktoratet træffer afgørelse om optagelse af domfældte der overføres efter straffelovens § 49, stk. 2, og indsatte hvor tilladelse til udgang (udstationering) gives af direktoratet (§ 1, stk. 3)).

3. Bygningsmæssige forhold

3.1. Bygning og gangarealer m.m.

Pensionen er indrettet i en 2-etages hvidpudset bygning på ca. 700 m² beboelse. Der er kælder under hele huset. Pensionen ligger langs med Gl. Køge Landevej på vejens østlige side. Ejendommen er på ca. 4.000 m² og skråner fra vejen mod øst ned til vandet (en af indsøerne i Køge Bugt Strandpark), således at kælderen kun er delvist nedgravet. Ud mod haven er der med udgang fra stueetagen en stor terrasse på søjler. På begge etager og i kælderen er rummene placeret symmetrisk i forhold til en central gang der i stueetagen er belagt med linoleum og på første sal med væg til væg tæppe. Gangen i kælderen er (rød)malet beton.

Der er 21 enkeltværelser og en udslusningslejlighed med plads til to-tre personer. Enkeltværelserne er fordelt med 5 værelser i stueetagen og 16 værelser på første sal. Lejligheden, der består af et værelse og to kamre, er beliggende på første sal i bygningens ene gavl. Lejligheden er adskilt fra beboerafdelingen (i form af en låst dør på tværs af gangen) og har egen indgang.

I stueetagen er der udover beboerværelserne et stort opholdsrum for beboerne og et lille og et stort kontor til personalet. I stueetagen findes endvidere, modsat beboernes opholdsrum, personalets opholds- og soveafdeling.

På første sal og i kælderen er der toilet og bad for beboerne. I kælderen findes endvidere, foruden beboernes køkken- og spiseafdeling, forskellige rum som beboerne bruger som depot-, computer-, vaske- og motionsrum.

Vinduerne ud mod haven er alle forsynet med termoruder. Ud mod gaden er kun vinduerne i det største personalekontor isat termoruder. Resten af vinduerne er isat enkelt glas eller har koblede rammer.

Alle gangarealer, opholdsstuen, beboerværelserne samt personalerummene er malet i forskellige friske farver. Betongulvet på gangen i kælderen er slidt og skulle efter det oplyste males.

I personaleafdelingen er ophængt en brandalarm, som er tilknyttet følere i alle rum i huset. Alarmen viser hvilken føler der har sat alarmen i gang. Alarmen lyder også i forstanderboligen der ligger i umiddelbar forlængelse af pensionen. En gang om året afholdes der brandøvelse for personalet.

Pensionen fremtrådte generelt indbydende og pæn.

Pensionen Brøndbyhus har i brevet af 6. september 2001 oplyst at kælder-gangen i foråret 2001 er malet i en lys farve, og at gulvet er pålagt lysegråt vinyl bl.a. med henblik på lyddæmpning.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager mig ikke mere i den anledning.

3.2.1. Beboerværelser

Værelserne varierer i størrelse fra 8 til 20 m². Der er parketgulv samt stukloft i værelserne i stueetagen; på første sal er der bræddegulv. I hvert værelse er en væg malet i en stærk farve som kontrasterer med farven på møblernes betræk. Værelserne er alle forsynet

med seng, skab, bord, stol og hylde samt håndvask med spejl. Der er både koldt og varmt vand på værelserne.

Beboerne kan selv medbringe tv, stereoanlæg, computer og telefon på værelset. Der er dog ikke antennestik på værelserne.

Under inspektionen blev følgende værelser forevist efter mit eget valg:

Værelse 10:

Værelset er på ca. 11 m² og er standardmæssigt udstyret. En væg er farvet i en kraftig gul farve, og møblerne er betrukket med blåt stof.

Værelse 11:

Værelset består af to små rum, hvoraf det ene benyttes som stue og det andet som soveværelse. Rummene er tilsammen på ca. 20 m² og er udstyret standardmæssigt. Håndvasken er placeret i et skab i soveværelset. Som fra de øvrige værelser på første sal er der fra dette værelse en storartet udsigt mod øst ud over Køge Bugt.

Værelserne fremtrådte godt vedligeholdte og pæne.

3.2.2. Lejligheden

Lejligheden består som nævnt af et værelse og to kamre og er beliggende på første sal i bygningens ene gavl. Lejligheden er adskilt fra beboerafdelingen (i form af en låst dør på tværs af gangen) og har egen indgang.

Lejligheden benyttes næsten udelukkende af personer som er startet i et af pensionens almindelige værelser. En af de nuværende beboere i lejligheden blev dog udstationeret i lejligheden direkte sammen med sin syvårige datter, fordi datteren ellers risikerede at blive fjernet fra hjemmet. Den der i forvejen bebor lejligheden, bliver hørt inden der træffes beslutning om at flytte en beboer ind i lejligheden. Der er som regel ingen problemer forbundet med at besætte pladserne i lejligheden idet personalet hurtigt får fornemmelse for hvem der vil kunne passe sammen.

Lejligheden blev på tidspunktet for inspektionen beboet af to voksne, hvoraf den ene har værelset mens den anden, der bor sammen med sit barn, har de to sammenhængende kamre. Lejligheden rummer tillige et badeværelse og et køkken med spiseplads. I kælderen, to etager under lejligheden, er der indrettet et vaskerum til lejlighedens beboere.

Lejligheden – der var pæn og velholdt – giver mig ikke grundlag for bemærkninger.

3.3. Øvrige rum mv.

3.3.1. Dagligstuen

I stueetagen er der i gavlen mod syd en stor opholdsstue. Fra opholdsstuen er der udgang til terrassen. Opholdsstuen er ud mod vandet møbleret med en sofagrube i lyst træ og gråt betræk. Der er et tv tilsluttet en parabolantenne. I den anden ende af stuen, der er afskærmet med en træpersienne, er et bord med tilhørende stole. Dagligstuen fremstod meget lys – en af væggene er malet i en stærk bordeauxrød farve, en anden er gråmalet. Opholdsstuen har mange grønne planter.

Dagligstuen fremstod meget lys og venlig og i meget god vedligeholdelsesstand.

3.3.2. Toilet- og badeforhold

På første sal er der to toiletter samt et brusebad bag en (lav) skillevæg med dør. Håndvasken er placeret i baderummet. I kælderen er der et rum med to toiletter og et bad. Der er en dør ind til badet, hvor også håndvasken er placeret. Ved siden af findes yderligere et baderum med tre brusere med forhæng. Endelig er der i kælderen et separat bad og toilet med lås til brug for eventuelle kvindelige beboere.

Alle bade- og toiletrum har terrazzogulv og hvide fliser på væggene og fremtræder rene og indbydende. Dog bærer baderummene i kælderen præg af lang tids brug.

3.3.3. Køkkenfaciliteter

Køkkenet er beliggende i kælderen ved siden af beboernes spise-stue. Langs den ene væg i det aflange rum er der et langt stålbord med hylder under. Langs den anden væg er to køle-/fryseskabe og et komfur placeret ved siden af et mindre køkkenbord pålagt linoleum. Her findes endvidere mikroovn, brødrister m.m.

Køkkenet bærer præg af lang tids brug og virker mørkt på grund af terrassen ovenover.

Køkkenet fremstod rent og pænt.

3.3.4. Spisestue

Beboernes spisestue ligger i forlængelse af køkkenet. Gulvet er belagt med blå linoleum, og på væggene er der profilerede brædder et stykke op. I den ene ende af rummet længst væk fra køkkenet er der en sofagrube med tv tilsluttet parabolantenne. I den anden ende ud mod køkkenet er der en serveringsdisk. Der er fem spiseborde med tilhørende stole med blå betræk.

Der hænger billeder på væggen, og der er mange grønne planter.

Pensionen har i brev af 20. januar 2001 oplyst at spisestuen er ved at blive istandsat med henblik på lysere farver på vægge og træværk.

Spisestuen virkede på tidspunktet for inspektionen lidt mørk, først og fremmest på grund af farvevalget på gulv og vægge.

Pensionen Brøndbyhus har i brevet af 6. september 2001 oplyst at spisestuens loft, vægge og træværk i foråret 2001 er malet i to lyse farver.

Jeg tager det oplyste til efterretning. Idet jeg går ud fra at spisestuen nu har fået et mere lyst og indbydende præg, foretager jeg mig ikke mere på dette punkt.

3.3.5. Billardrum

Rummet har bræddegulv og profilerede brædder et stykke op af væggen. Væggens træbeklædning er malet grå. Midt i rummet står et stort billardbord, og på væggen hænger køer i et stativ.

3.3.6. Computerrum

Rummet er udstyret med en pc med tilhørende printer og scanner. Som noget nyt er der adgang til Internettet.

3.3.7. Motionsrum

Gulvet er belagt med vinyl, og der er profilerede brædder et stykke op ad væggen.

Der er både motionscykel, romaskine, løse vægte og styrketræningsmaskiner til rådighed. På døren hænger der vejledninger til de forskellige redskaber, og der er en særskilt instruktion til motionscyklen. Desuden er der et musikanlæg.

3.3.8. Vaskefaciliteter

Kælderen rummer to vaskerum. Et i gavlen til brug for lejlighedens beboere, jf. ovenfor, og et der deles af de øvrige beboer. Begge rum er udstyret med vaskemaskine og tørretumbler, og maskinerne, vaskepulver og skyllemiddel stilles gratis til rådighed for beboerne.

3.3.9. Værksted

Kælderen rummer, i en niche midt på gangen, et mindre værksted.

3.3.10. Haven

Haven strækker sig fra huset og helt ned til vandet. Ind til naboerne på begge sider er der et lavt hegn. Tæt på terrassen i skellet mod naboen mod syd er der en lille garagebygning af træ. Oppe ved huset er der ligeledes et stort redskabsskur til opbevaring af forskellige haveredskaber. Skuret rummer også et værksted. Pensionens ro-

båd opbevares også her. Fra strandparkens indsø kan beboerne ro ud i Køge Bugt gennem en smal kanal. Pensionen har ingen motor til robåden, da det ikke er tilladt at sejle med motor i indsøen.

Haven er, bortset fra en bræmme på ca. fire meter med småsten nord og øst for huset, udlagt som græsplæne. Der er opsat en basketballkurv, men denne mulighed for boldspil er der ingen af de nuværende beboere som benytter. Beboerne spiller en gang imellem fodbold på plænen.

Nord for huset er der parkeringsplads til seks biler nord for huset, som benyttes af både medarbejdere og beboere. Det blev oplyst at mange af beboerne har bil. Seks parkeringspladser er derfor ikke nær nok til at opfylde behovet.

Det blev oplyst at Brøndby Kommune har planer om at etablere en lokalvej tværs over pensionens grund som skal forbinde to blinde villaveje nord og syd for pensionen. Hvis denne plan føres ud i livet, vil vejen gå midt igennem haven.

Pensionens fritidsrum og vaskefaciliteter giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Pensionen Brøndbyhus har i brevet af 6. september 2001 oplyst at der i sommeren 2001 er anlagt terrasse/grillplads med bæk i haven særligt med henblik på besøgende, herunder familier med børn.

Jeg tager det oplyste til efterretning. Heller ikke pensionens have giver mig anledning til bemærkninger.

3.4. Personalerum

Kontoret, der ligger lige til venstre for hovedindgangen, består af et lille forkontor der bl.a. bruges til samtaler med beboerne. Bag ved forrummet er der et stort lokale med tre arbejdspladser. I væggen mellem det store kontor og et tidligere beboerværelse er der isat en dør. Dette tidligere beboerværelse er nu indrettet til forstanderkontor, men benyttes fortrinsvis af viceforstanderen.

For enden af beboergangen i stueetagen er der et separat personaleafsnit. Her er to soveværelser til døgnvagterne. I tilknytning til soveværelserne findes et badeværelse med toilet og bruser. Der er desuden et stort opholdsrum, med en sofagrube i den ene ende og køkken i den anden. I midten er placeret et stort bord hvor personalet spiser og holder møder. I denne del af huset ligger også et lille kontor som benyttes af forstanderen.

Også personaleafsnittet fremtrådte nydeligt og godt vedligeholdt.

4. Belæg og klientel

Pensionen har, som nævnt ovenfor under pkt. 2., plads til 24 beboere. På tidspunktet for inspektionen var alle pladser besat. Af de 24 beboere var de 21 udstationerede, en var i forvaring, en var prøveløsladt, mens en beboer kom ”udefra”. Kun to beboere var på tidspunktet for inspektionen under fængselsvilkår. Den ene var anbragt efter straffelovens § 49, stk. 2, og skulle på tidspunktet for inspektionen meget snart begynde med at have udgang; den anden var drabsdømt og overført fra Portugal. Pensionens beboere er langt overvejende mænd; på tidspunktet for inspektionen var der blandt beboerne kun en kvinde.

På tidspunktet for inspektionen havde pensionen, som nævnt, to HA’ere boende.

Pensionen Brøndbyhus havde på tidspunktet for inspektionen (den 14. december 2000) en venteliste frem til marts 2001, altså ca. tre måneder frem i tiden.

5. Udgang

Justitsministeriets tidligere gældende cirkulære af 6. januar 1985 om overførsel af domfældte i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, til behandlingsinstitutioner og plejehjem mv., indeholdt bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 4.

...

Stk. 2. Anstalten (...) forelægger sagen for Justitsministeriet til afgørelse. Såfremt overførsel anbefales, skal anstalten (...) inden forelæggelsen i samarbejde med visitationsmyndigheden, jfr. stk. 3 og 4, have fastlagt de nærmere retningslinier for opholdet, herunder hvilke vilkår, der skal gælde for opholdet, hvis domfældte overføres, herunder om der skal gælde særlige begrænsninger i domfældtes frihed, fx at tilladelse til at forlade institutionen uden ledsagelse kun må gives med samtykke af anstalten (...) eller Justitsministeriet, i hvilket omfang anstalten (...) og eventuelt afdelingen skal underrettes om forløbet af anbringelsen, væsentlige ændringer i forholdene, overtrædelse af vilkårene m.v., og efter hvilke retningslinier opholdet i institutionen kan bringes til ophør. Såfremt det findes hensigtsmæssigt, kan anstalten (...) træffe aftale med en afdeling af kriminalforsorgen om, at denne forhandler med visitationsmyndigheden med henblik på fastlæggelse af de nævnte retningslinier.

Stk. 3. Vedrører sagen overførsel til en institution under kriminalforsorgen, sker fastlæggelsen af de nævnte retningslinier i samarbejde med institutionen.

...

§ 7. Ophold i institutionen sker på vilkår, at domfældte ikke begår strafbart forhold. I det omfang andet ikke er fastsat i henhold til § 4, stk. 2, gælder i øvrigt de almindelige regler for ophold i vedkommende institution.

Stk. 2. De vilkår, som er aftalt i henhold til § 4, stk. 2, eller som er fastsat af Justitsministeriet i forbindelse med overførselsbeslutningen, kan kun ændres med Justitsministeriets samtykke.
...”

I forbindelse med inspektionen den 1. marts 1999 af Pensionen Skejby stillede inspektionschefen ved Folketingets Ombudsmand bl.a. spørgsmål ved pensionens udmøntning af de vilkår som Direktoratet for Kriminalforsorgen havde fastsat ("pensionsvilkår"). I en udtalelse af 31. oktober 2000 i denne sag oplyste Direktoratet for Kriminalforsorgen at direktoratet og pensionsforstanderne på et møde den 28. og 29. februar 2000 havde drøftet forståelsen af pensionsvilkår og fængselsvilkår, og at der på mødet var enighed om at indholdet af pensionsvilkårene skal beskrives på følgende måde i alle pensioners husordener:

"Alle beboere skal være hjemme på pensionen senest kl. 23, med mindre andet er aftalt med personalet. Ved sygdom skal beboeren være på pensionen hele tiden."

Direktoratet oplyste endvidere at hovedreglen fortsat vil være at beboeren fra søndag til torsdag skal være tilbage på pensionen senest kl. 23.00, således at beboeren fredag efter arbejdstids ophør kan tage på weekend indtil søndag aften kl. 23.00. Direktoratet anførte endvidere at formuleringen også medførte at beboere der har natarbejde ikke skal være tilbage på pensionen senest kl. 23.00, ligesom beboere efter eget ønske kan blive på pensionen i weekenden.

Direktoratet oplyste desuden at der på mødet blev opnået enighed om at erstatte betegnelsen "pensionsvilkår" med følgende formulering: "Udlever sig de regler, der gælder for ophold på pensionen". Direktoratet oplyste endelig at der blev opnået enighed om at der i indstillingen om afsoning i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, eller udstationering i mere end tre måneder, skal gøres opmærksom på om pensionen/statsfængslet undtagelsesvist ønsker mere restriktive vilkår end "pensionsvilkår", således at Justitsministeriet/direktoratet er opmærksom herpå. Herved undgås at Justitsministeriet/direktoratet fastsætter pensionsvilkår som af pensionen udmøntes som fængselsvilkår.

Direktoratet fandt på denne baggrund ikke at der fremover burde kunne opstå uoverensstemmelse mellem det vilkår som Justitsministeriet/direktoratet har fastsat, og pensionens udmøntning heraf.

Ombudsmanden tog i sin opfølgingsrapport af 29. december 2000 vedrørende inspektionen den 1. marts 1999 af Pensionen Skejby det oplyste til efterretning.

I Pensionen Brøndbyhus' husorden er følgende fastsat om hjemkomsttidspunkt:

”Pensionens hoveddør lukkes kl. 23.00, på hvilket tidspunkt udstationerede senest skal være hjemme.”

Det blev under inspektionen oplyst at husordenen var til behandling i Direktoratet for Kriminalforsorgen med henblik på godkendelse af ændringer heri – efter det oplyste dog ikke på dette punkt.

Jeg beder pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen om at oplyse hvorfor husordenen ikke er affattet i overensstemmelse med det som der blev enighed om på mødet i februar 2000.

6. Beskæftigelse

Beboerne skal som udgangspunkt have arbejde eller modtage undervisning uden for huset. Det er de enkelte fængslers opgave at hjælpe de indsatte til arbejde eller uddannelse, inden fængslerne anmoder pensionen om udstationering. Beskæftigelsen er således som udgangspunkt arrangeret inden beboerne starter på pensionen. Af uddannelsesstilbud blev under inspektionen nævnt VUC's hf-uddannelse eller kurser på Landtransportskolen. Det er sjældent at beboerne holder op med at arbejde eller modtage undervisning mens de opholder sig på pensionen, men det er ikke ensbetydende med at de fuldfører uddannelsen eller beholder arbejdet efter at de har forladt pensionen. Det blev under inspektionen oplyst at alle beboere under forsamlingen får at vide hvad de har at miste hvis opholdet på pensionen ikke går som forudsat.

Beboere som ikke har arbejde eller modtager undervisning uden for huset, er beskæftiget med arbejde i huset. Det drejer sig om rengøring og vedligeholdelse – inklusiv mindre håndværksmæssige opgaver. I øjeblikket er fem beboere beskæftiget på denne måde.

Det fremgår af husordenen at beboerne har pligt til at gøre eget værelse rent, og at rengøringsredskaber stilles til rådighed af pensionen.

7. Fritidsaktiviteter

I selve huset er der – udover adgang til at se tv - mulighed for at spille billard, søge oplysninger på Internettet eller arbejde i værkstedet i kælderen. Udenfor kan beboerne spille basketball, fodbold eller andre former for boldspil på den meget store græsplæne. På indsøen neden for ejendommen og ude på selve Køge Bugt kan beboerne sejle i pensionens robåd, og de kan endvidere fiske hvis de har indløst fiskekort. I indsøens brakvand skulle der efter sigende være både gedder og aborrer.

Af aktiviteter ud af huset blev under inspektionen nævnt koncerter og fodboldkampe. Det er nødvendigt at opkræve (delvis) betaling fra beboerne forud for aktiviteter ud af huset. Ellers kommer der for mange afbud hvis det den pågældende dag er dårligt vejr, eller hvis et bedre alternativ pludselig er dukket op. Pensionen tager også indimellem en dag på Øresund med en af de mange fiskerbåde som tager fritidsfiskere med ud på sundet.

8. Forplejning og opholdsbetaling

Det fremgår af husordenen at beboerne selv skal sørge for indkøb og madlavning. Maden tilberedes i køkkenet og spises i den tilknyttede spisestue, se ovenfor under pkt. 3.3.3. og 3.3.4. Pensionen har tidligere haft fælles morgenmad, men dette har til tider givet problemer fordi

mange beboere går tidligt om morgenen. På tidspunktet for inspektionen var der dog truffet beslutning om at den fælles morgenmad skulle sættes i gang igen. Jeg anmodede pensionen om at oplyse hvorvidt den fælles (obligatoriske) morgenmad var sat i gang igen og – i givet fald – beboernes betaling for deltagelsen.

Pensionen Brøndbyhus har i brevet af 6. september 2001 oplyst at pensionen den 1. juli 2001 indførte en frivillig ordning med fælles morgenmad for beboere og eventuelle overnattende gæster – mod betaling af otte kroner pr. person. Ordningen ophørte imidlertid efter halvanden måned på grund af manglende tilslutning.

Jeg tager det oplyste om morgenmadsordningen – og oplysningerne om ordningens ophør – til efterretning.

I november 1999 afgav Direktoratet for Kriminalforsorgen en rapport om direktoratets inspektion den 14. oktober 1998 af Pensionen Brøndbyhus. I denne rapport har direktoratet oplyst og udtalt følgende om reglerne for opholdsbetaling:

”Pensionerne er omfattet af direktoratets cirkulære af 28. september 1992 om arbejdstid og arbejdspenge samt ydelser til kost og selvforvaltning til indsatte i kriminalforsorgen. Der skal betales et beløb for opholdet. Beløbet fastsættes af direktoratet og udgør for tiden 30 kr. i døgnnet. Der henvises til cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv. § 8 og vejledningen hertil. Reglerne for opholdsbetaling fremgår af pensionens husorden.

Pensionen har oplyst, at pensionen tager stilling til om, og i givet fald hvor meget, den enkelte beboer skal betale for opholdet ud fra den enkelte beboers økonomiske forhold. Der tages udgangspunkt i den enkelte beboers indtægter (lønindkomst, bistandshjælp eller andet) og hvorvidt, og i givet fald hvor meget, den pågældende betaler i husleje udenfor pensionen.

...

Det er den pædagogiske grundtanke ved ophold på en af Kriminalforsorgens pensioner, at dagligdagen så vidt muligt skal fungere på samme måde som uden for Kriminalforsorgens system. Dette betyder, at en del af beboerne er i beskæftigelse eller uddannelse uden for pensionerne og oppebærer en indtægt. Tilsvarende kan beboerne som udgangspunkt få sociale ydelser til underhold på samme måde som personer på ’fri fod’. Betalingen for ophold på pen-

sionerne hænger sammen med denne grundtanke og er et udtryk for, at der tilstræbes et 'normaliseringsprincip', som bl.a. indebærer at beboerne på pensionerne ikke skal favoriseres økonomisk, men derimod sidestilles med personer i egen bolig eller i andre boformer.

Rejseinspektionen finder som følge heraf, at reglerne om opholdsbetaling på pensionerne så vidt muligt bør følge reglerne om betaling for ophold i kommunale og amtskommunale boformer.

I § 95, stk. 2, i lov om sociale service er det anført, at beboerne betaler for ophold i boformer efter §§ 91-94 og at beboerne i midlertidige botilbud, der bevarer egen bolig under opholdet, som udgangspunkt ikke betaler for boligen. Socialministeriet har fastsat nærmere regler om opholdsbetalingen i bekendtgørelse nr. 91 af 6. februar 1998 om betaling for botilbud mv. efter servicelovens kapitel 18 samt om flytteret i forbindelse med botilbud efter § 92. Det fremgår således af §§ 2 og 3 i bekendtgørelsen, at beboere, der bevarer egen bolig under opholdet, som udgangspunkt ikke betaler for boligen og at betalingen i øvrigt fastsættes således, at der tages hensyn til udgifterne i forbindelse med opretholdelsen af boligen og således, at beboerne får mulighed for at opfylde deres hidtidige forpligtelser samt at de har et rimeligt beløb til personlige fornødenheder. Personer, der ikke har en indtægt, opkræves ikke betaling for opholdet.

Rejseinspektionen er på denne baggrund indforstået med de regler, som pensionen har oplyst at følge med hensyn til opkrævning af husleje for opholdet, idet der ligesom i boformer inden for det sociale område foretages en økonomisk beregning for den enkelte beboer, hvorefter det er beboerens rådighedsbeløb, som er afgørende for om vedkommende skal betale husleje."

Som anført ovenfor under punkt 3.2.1., er pensionens værelser af vidt forskellig størrelse. Et af de besigtigede værelser består endvidere af to rum.

I pensionens husorden – der på tidspunktet for inspektionen, som allerede nævnt, var under ændring og til godkendelse i direktoratet – er der vedrørende opholdsbetaling henvist til "gældende takst".

Jeg forstår husordenen således at prisen på alle værelser er den samme. Hvis min antagelse er korrekt, beder jeg om oplysning om hvorfor pensionen ikke har fastsat differentierede priser afhængigt af værelsernes brugsværdi. Jeg henviser herved desuden til det normaliseringsprincip som direktoratet har henvist til i citatet ovenfor.

Jeg beder endvidere pensionen oplyse opholdsbetalingen for beboerne i lejligheden.

Jeg forstår endvidere husordenen således at Pensionen Brøndbyhus ikke (længere) foretager en økonomisk beregning for den enkelte beboer, hvorefter det er beboerens rådighedsbeløb som er afgørende for om vedkommende skal betale for sit ophold – og i givet fald hvor meget. Hvis denne antagelse er korrekt, beder jeg pensionen oplyse baggrunden herfor.

9. Lægebetjening

Det fremgår af pensionens oplysningspjece at der er en praktiserende læge knyttet til pensionen. Lægens konsultation ligger, ligesom pensionen, på Gl. Køge Landevej. Det fremgår endvidere at tandbehandling sker efter aftale med pensionens personale.

I forbindelse med gennemførelsen den 1. juli 2001 af straffuldbyrdelsesloven, er det i § 20, stk. 1, i Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 374 af 17. maj 2001, fastsat at indsatte i kriminalforsorgens pensioner behandles af egen læge og tandlæge.

Jeg anmoder pensionen om at oplyse på hvilken måde pensionen forholder eller vil forholde sig til denne ændring.

I husordenen er fastsat følgende om aflevering af medicin (pkt. 5.7.):

”Receptpligtig medicin skal afleveres til personalet, der vil sørge for opbevaring og for udlevering i overensstemmelse med ordination.”

Det fremgår af Direktoratet for Kriminalforsorgens rapport fra november 1999 at pensionen under direktoratets inspektion har oplyst at den receptpligtige medicin opbevares i et aflåst skab på vagtkontoret. Det fremgår endvidere af denne rapport at også håndkøbsmedicin (og

antabus) opbevares på vagtkontoret, men dog ikke låst inde. Direktoratet henstillede til pensionen at være opmærksom at også denne type medicin bør være låst inde.

Jeg går ud fra at også håndkøbsmedicin og antabus opbevares forsvarligt låst inde i overensstemmelse med direktoratets henstilling.

10. Besøg

Af husordenen fremgår følgende om gæster (pkt. 5.5.):

”Beboerne kan modtage gæster lørdag, søndag og helligdage samt på hverdage tidligst fra kl. 12.00 [tidspunktet har pensionen indstillet ændret til kl. 15.00; min bemærkning]. Gæster skal forlade pensionen senest kl. 23.00, medmindre andet er aftalt med personalet.”

Beboerne har således mulighed for at have besøg uden for arbejdstiden – også overnattende besøg. Det blev under inspektionen oplyst at besøgende der overnatter, dog skal være ude igen senest kl. 8 om morgenen af hensyn til beboernes arbejdspligt.

Efter husordenen er den enkelte beboer ansvarlig for at besøg forløber i overensstemmelse med pensionens regler.

Jeg beder pensionen oplyse om ordningen med at tillade overnattende gæster har givet anledning til problemer.

11. Euforiserende stoffer

Det blev under inspektionen oplyst at Pensionen Brøndbyhus meget nødtigt modtager narkomaner, uanset om de er under behandling med metadon. Dette skyldes at narkomaner som oftest har et sideforbrug selvom de modtager behandling.

Det blev endvidere oplyst at pensionen ind imellem har problemer med hashrygning som er meget svær at kontrollere medmindre de pågældende tages på fersk gerning. Pensionen kan tage stikprøver i form af urinprøver, men de prøver som pensionen har økonomisk mulighed for at anvende, giver kun svar på om der er spor efter cannabis eller ej – ikke om den eventuelle mængde. Det er derfor ikke muligt at aflæse af prøverne hvornår forbruget har fundet sted. Da en person som har røget hash, endvidere tidligst efter 30-40 dage (nogle mener endog 60 dage) holder op med at udskille spor efter cannabis i urinen, da mange langtidsfanger har røget hash næsten dagligt i fængslet før opholdet i pensionen, og da opholdstiden på pensionen gennemsnitligt er på tre måneder, er det med de nuværende målemetoder meget vanskeligt at kontrollere om beboerne ryger hash mens de er på pensionen. Der findes bedre målemetoder, men de er dyre.

12. Medarbejdere

Pensionen er normeret til otte forsorgsmedarbejdere og en sekretær. Af det materiale som jeg modtog forud for inspektionen, fremgår det at medarbejderne på Pensionen Brøndbyhus – udover forstanderen og viceforstanderen (som begge er socialrådgivere) – udgøres af fem socialrådgivere og tre socialpædagoger. Hertil kommer en deltidsansat overassistent og en deltidsansat økonomi/arbejdsleder.

I forbindelse med min inspektion den 3. november 1998 af Pensionen Engelsborg blev spørgsmålet om sikkerheden for beboerne og de ansatte hvis der kun er en funktionær på vagt på pensionerne om natten og i weekender, rejst over for Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Dette emne blev efter pensionens oplysninger under inspektionen også drøftet i forbindelse med direktoratets interne inspektion af Pensionen Brøndbyhus i 1998.

Direktoratet for Kriminalforsorgens regler forudsætter nu at der er dobbeltbemanding hele døgnet. Fra kl. 17 til kl. 8 er der altid to funktionærer på vagt. Indtil kl. 17 vil altid enten forstanderen, viceforstanderen eller kontorassistenten være til stede, foruden vagten. Personalet på Pensionen Brøndbyhus er glade for forbedringerne som følge af direktoratets ændrede regler. De ændrede regler har også resulteret i en øget aktivitet ud af huset i weekenderne.

De enkelte vagter er på 26 timer, og går fra kl. 10 formiddag til kl. 12 næste dag. I tidsrummet mellem kl. 10 og kl. 12 hvor vagterne overlapper, holder personalet "afleveringsmøde" hvor relevante oplysninger om det foregående døgn kan udveksles. Den vagthavende har sovevagt fra kl. 24 til kl. 6.

13. Husorden

Efter bestemmelsen i § 5 i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv., skal hver pension have en husorden der indeholder regler om betingelserne for opholdet og oplysning om hvilke overtrædelser der kan medføre bortvisning. Husordenen skal godkendes af direktoratet.

I direktoratets vejledning til cirkulæret af samme dato er det vedrørende cirkulærets § 5 anført at en husorden mindst skal indeholde afsnit om reglerne for opholdsbetaling, hvilke overtrædelser af husordenen og vilkår i øvrigt der kan føre til bortvisning, beboernes adgang til at klage til direktoratet over pensionens afgørelser, reglerne for opbevaring og dosering af receptpligtig medicin, og beboernes adgang til at have husdyr på pensionen. I vejledningen er det også angivet at der skal være et afsnit om optagelsesprocedurer i beskrivelsen af de enkelte pensioner. Ifølge vejledningen fremgår det af pensionsbeskrivelserne om beboerne kan have børn hos sig under opholdet. Jeg forstår det sådan at denne oplysning skal fremgå af pensionsbeskrivelserne.

Alle disse oplysninger fremgår af pensionens husorden, jf. dog straks nedenfor om det forskellige indhold i pensionens pjecer.

Jeg modtog forud for inspektionen med pensionens brev af 9. november 2000 en sammenhæftet oplysningspjece på ni sider (A-4 format). Pjecen fremtræder som skrevet med almindelig tekstbehandling og er i fem punkter, hvoraf det sidste punkt udgør pensionens husorden. Jeg modtog samtidig en pjece i A-5 format, udgivet af Pensionen Brøndbyhus, men trykt i Statsfængslet i Nyborg. Den trykte pjece er i seks ikke-nummererede punkter (med husordenen som det fjerde punkt). Ingen af pjecerne er daterede.

I pensionens brev af 9. november 2000 er det fremsendte materiale beskrevet som henholdsvis regelsæt og husorden, og husorden/folder. Af brevet fremgår det at begge pjecer er under godkendelse i Direktoratet for Kriminalforsorgen, og begge eksemplarer af pjecerne som jeg har modtaget, er af pensionen forsynet med oplysninger om de ændringer som pensionen har indstillet til direktoratets godkendelse.

Jeg må på den baggrund gå ud fra at begge pjecer for så vidt er gældende og anvendes af pensionen.

Pjecerne indeholder (stort set) de samme oplysninger, men gengivelsen af husordenen er ikke (helt) identisk. Den ikke-trykte folder indeholder under punktet om pensionens husorden (punkt 5) tillige bestemmelser som i den trykte folder er opført under andre overskrifter. Disse forhold kan efter omstændighederne give grundlag for tvivl om indholdet og rækkevidden af de regler der gælder for pensionen. Dette er efter min opfattelse uheldigt.

Som allerede nævnt blev det før og under inspektionen oplyst at Direktoratet for Kriminalforsorgen havde pensionens forslag til mindre ændringer i husordenen mv. under behandling. Det blev under inspektionen aftalt at pensionen skulle sende husordenen til Folketingets Ombudsmand når direktoratet havde afsluttet sin sagsbehandling, således at den reviderede husorden kunne indgå i grundlaget for inspektionen.

Jeg har ikke siden inspektionen modtaget noget fra pensionen i den anledning og går derfor ud fra at direktoratets sagsbehandling endnu ikke er afsluttet. Jeg henstiller til pensionen og til Direktoratet for Kriminalforsorgen at bringe pjecerne i indholdsmæssig overensstemmelse – eventuelt i forbindelse med den verserende godkendelsessag – eller at kun den ene pjece anvendes/godkendes.

Hvad grundlaget for den ovenfor nævnte tvivl om indholdet og rækkevidden af de regler der gælder på pensionen angår, henviser jeg eksempelvis til nedenstående forhold.

Af den trykte folders gengivelse af husordenen fremgår det om opsigelse/bortvisning at

”[s]åfremt der er mulighed herfor, skal beboeren have adgang til at udtale sig, men opsigelse/tilbageførsel kan finde sted med øjeblikkelig varsel.”

I den ikke-trykte pjece er der på dette punkt derimod henvist til den fremgangsmåde som er beskrevet i cirkulæret om pensionernes anvendelse (Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993). Efter cirkulærets § 6, stk. 3, skal beboeren have lejlighed til at udtale sig forinden bortvisning, ”medmindre omstændighederne ikke tillader det”.

Jeg forstår cirkulærets regel om partshøring – men derimod ikke den trykte pjeces partshøringsregel – som skrevet i lyset af og i overensstemmelse med de almindelige regler om partshøring i forvaltningslovens § 19.

I den trykte folder er det på s. 8 (om indflytning i pensionens lejlighed) anført at de aktuelle beboere ”skal godkende nye beboere”, mens det i den ikke-trykte folder er anført (i pkt. 5.10.2. – husorden) at de aktuelle beboere har ”adgang til at udtale sig”.

Jeg forstår den første regel – men ikke den sidste – som en regel som giver de aktuelle beboere en egentlig vetoet.

14. Tilbageførsel

Det blev under inspektionen oplyst at pensionen, som følge af de gode forhold, har meget få sager om tilbageførsel. Indtil tidspunktet for inspektionen (den 14. december 2000) havde der i 2000 kun været to sager om tilbageførsel.

Pensionen anvender efter omstændighederne advarsel i første omgang. Det fremgår således af Direktoratet for Kriminalforsorgens rapport fra november 1999 at pensionens praksis i forbindelse med forsinket hjemkomst er at beboeren efter ca. tre forsinkelser får en skriftlig advarsel (med kopi til moderanstalten). Pensionen oplyste under inspektionen at der i de seneste to år forud for inspektionen kun havde været en sag om advarsel. Den pågældende fik fængselsvilkår i 14 dage. Advarslen havde imidlertid ingen effekt, idet den pågældende på grund af en senere episode endte med at blive tilbageført til fængslet.

Jeg modtog efter min anmodning de sidste fem sager om bortvisning/tilbageførsel forud for varslingen af inspektionen, jf. nedenfor under pkt. 15.

15. Gennemgang af sager om tilbageførsel

Den 1. juli 2001 trådte straffuldbyrdelsesloven, som anført ovenfor, i kraft. I forbindelse med gennemførelsen af loven er en del bekendtgørelser, cirkulærer mv. blevet ophævet eller ændret, ligesom Direktoratet for Kriminalforsorgen har udstedt mange nye administrative forskrifter.

Det fremgår af Direktoratet for Kriminalforsorgens rapport fra november 1999 at direktoratets gennemgang af 29 afsluttede sager om bortvisning/tilbageførsel har vist at pensionen har været god til at udøve kontrol over for beboerne og har reageret hurtigt og hensigtsmæssigt i tilfælde af misbrug.

På baggrund af ikrafttræden af nye regler på området den 1. juli 2001 (og uanset at der i et vist omfang kun er tale om formelle ændringer) har jeg besluttet ikke at foretage en egentlig gennemgang af de fem sager om bortvisning/tilbageførsel som jeg har modtaget fra pensionen – en gennemgang som nødvendigvis måtte forudsætte en vurdering på baggrund af et (i hvert fald delvist) forældet regelgrundlag. Derfor, og idet jeg samtidig henviser til det som Direktoratet for Kriminalforsorgen har anført i rapporten af november 1999 om kvaliteten af denne del af pensionens arbejde, har jeg alene foretaget en gennemgang af de fem sager med henblik på mine eventuelle bemærkninger og spørgsmål af mere generel karakter.

Jeg modtog som nævnt fem sager om tilbageførsel/bortvisning. I to sager var beboerne udstationeret med henblik på uddannelse, i en sag med henblik på arbejdsstræning, i en sag med henblik på beskæftigelse i et murerfirma, mens beboeren i den sidste sag, som omfattet af straffelovens § 49, stk. 2, var udstationeret af Anstalten i Herstedvester med henblik på behandling på Rigshospitalets sexologiske klinik. Alle sagerne vedrører tilbageførsel. I to af sagerne blev beboerne tilbageført til moderinstitutionen fordi opholdsgrundlaget var bortfaldet (henholdsvis uddannelse og behandling). I to andre sager blev beboerne tilbageført på grund af vilkårsovertrædelser, mens beboeren i den femte sag blev tilbageført efter at han var bortgået fra pensionen som følge af at have modtaget en skriftlig advarsel der var kombineret med en ændring i opholdsvilkårene (vilkår som i et åbent fængsel).

15.1. Afgørelseskompetence mv.

I forbindelse med sagsgennemgangen i tilknytning til inspektionschefens inspektion den 1. marts 1999 af Pensionen Skejby (j.nr. 1999-136-628) blev der rejst spørgsmål om hvorvidt pensionen i to konkrete sager havde opfattet sig som værende kompetent til at træffe afgørelse om tilbageførsel af to beboere, og hvorvidt afgørelsen om tilbageførsel rent faktisk var truffet af den kompetente myndighed (moderinstitutionen). Inspektionschefen havde i den forbindelse henvist til pensionens formulering i journalarkene i de to sager.

Pensionen oplyste efterfølgende at pensionen i ingen af sagerne havde opfattet sig som værende kompetent til at træffe afgørelser og faktisk heller

ikke havde gjort det. Direktoratet for Kriminalforsorgen henholdt sig i sin udtalelse til det som pensionen havde anført, men udtalte at ”pensionen fremover bør formulere journalnotaterne mere præcist, således at det klart fremgår, hvem der har truffet beslutning om tilbageførelse”, hvilket direktoratet samtidig havde gjort Pensionen Skejby bekendt med.

Ombudsmanden tog i sin opfølgingsrapport (af 29. december 2000) det oplyste til efterretning og meddelte at han ikke foretog sig mere vedrørende dette spørgsmål.

I sagen om tilbageførelse den 30. november 1999 fra Pension Brøndbyhus (pensionens j.nr. 2501xx-xxxx) er der i et brev af 30. november 2000 til Statsfængslet Vridsløselille bl.a. anført følgende:

”Den 28.11.99 blev (...) igen ved hjemkomst fra weekendudgang, konstateret lettere beruset og erkendte at han igen på trods af antabusbehandlingen havde drukket.

På baggrund af ovenstående, er det besluttet at (...) tilbageføres til Statsfængslet Vridsløselille, begrundet i 3 tilfælde af overtrædelse af vilkårene for udstationeringen.”

Af sagens journalark fremgår under datoen 29. november 1999 at pensionen denne dag har haft en diskussion med Statsfængslet Vridsløselille om hvilken myndighed der havde kompetence til at træffe afgørelse om følgerne af (den fornyede) vilkårsovertrædelse. Under samme dato er i journalarket anført:

”Sagen drøftes med (xx), som senere får en afgørelse ved viceinspk. (yy). (...) skal overføres til lukket anstalt. Aftalt at (...) ved hjemkomst skal orienteres om, at vi forventer en afgørelse på vilkårsovertrædelsen i morgen formiddag – og at han derfor ikke må tage på arbejde. (xx) taler med (...) i morgen.”

I sagen om tilbageførsel den 10. januar 2000 (j.nr. 1606xx-xxxx) er i et brev til beboeren af samme dato bl.a. anført følgende:

”(...) er foreholdt ovenstående og erkender at det er overtrædelse af vilkårene for opholdet her på Brøndbyhus.

Da (...) d. 14/12-99 modtog en alvorlig skriftlig advarsel for vilkårsovertrædelse, er det besluttet at opholdet på Brøndbyhus ophører pr. d.d.”

I den første af sagerne er der som følge af bemærkningerne på journalarket under datoen den 29. november 1999 for så vidt ingen tvivl om at Statsfængslet Vridsløselille har truffet afgørelsen om tilbageførsel. På baggrund af kompetencediskussionen i denne sag går jeg endvidere ud fra at også afgørelsen i den anden sag rent faktisk er truffet af moderinstitutionen og ikke af pensionen. Jeg henviser herved yderligere til det korte tidsrum mellem afgørelserne i de to sager, og til det forhold at pensionens viceforstander har medvirket i begge sagers behandling.

Jeg har således ikke grundlag for at foretage mig noget vedrørende kompetencespørgsmålet i forbindelse med min inspektion af Pensionen Brøndbyhus.

Pensionens formulering af brevene om tilbageførsel i de to sager kunne imidlertid isoleret set give indtryk af at pensionen – og ikke moderinstitutionen – havde truffet afgørelser i de to sager.

Dette må jeg anse for uheldigt. Jeg henviser til Direktoratet for Kriminalforsorgens udtalelse i forbindelse med ombudsmandsinstitutionens inspektion af Pensionen Skejby hvorefter ”pensionen fremover bør formulere journalnotaterne mere præcist, således at det klart fremgår, hvem der har truffet beslutning om tilbageførsel”, men foretager mig som nævnt ikke mere på dette punkt.

15.2. Partshøring

I sagen j.nr. 1811xx-xxxx blev (...) udstationeret til Pensionen Brøndbyhus, bl.a. med vilkår om (fortsat) psykiatrisk/sexologisk behandling på Rigshospitalet.

Den 22. september 2000 meddelte Rigshospitalets behandlende læge (B.D.) telefonisk Pensionen Brøndbyhus at hospitalet havde besluttet midlertidigt at indstille behandlingen af (...), idet det var udsigtsløst (fortsat) at have (...) i behandling. Ifølge sagens journalark var berostillelsen af behandlingen begrundet med en henvisning til (...)’s aflysning samme dag af sin tid på Rigshospitalet og tidligere aflysninger fra (...).

Samme dag indstillede Pensionen Brøndbyhus skriftligt over for Anstalten ved Herstedvester at (...) på denne baggrund blev tilbageført til anstalten ”idet udstationeringsgrundlaget i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, er bortfaldet.”

Under datoen den 22. september 2000 er oplysningen fra Rigshospitalet anført i journalarket. Derudover er der henvist til ”skrivelse til AH af d.d.” hvilket jeg må forstå som indstillingen, jf. ovenfor. I journalarket er der herefter anført følgende:

”Da (...) fik oplysningen om tilbageførsel skulle han på toilettet, og gik herfra via et vindue i kælderen. Han har efterfølgende ringet til RH flere gange og ligeledes talt med HL og bedt om at få beslutningen omgjort.”

I direktoratets regelsæt som det så ud før straffuldbyrdslovens ikrafttræden, var partshøringspligten efter forvaltningslovens § 19, stk. 1, bundet op til (i dette tilfælde pensionens) indstilling om tilbageførsel (§ 11, stk. 2, i direktoratets nu ophævede cirkulære af 6. januar 1985 om overførsel af dom-

fældte i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, til behandlingsinstitutioner og plejehjem mv.).

Det fremgår dog ikke af indstillingen eller sagens oplysninger i øvrigt om (...) inden indstillingen blev afsendt, har været partshørt.

Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 389 af 17. maj 2001 om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel eller arresthus, indeholder i §§ 10, stk. 1, og 11, stk. 1, følgende bestemmelser:

”...

§ 10. Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, eller moderinstitutionen, jf. kompetencefordelingen i § 1, kan tilbagekalde tilladelsen, når

1. den dømte efter reglerne i § 9, stk. 1, er tilbageført eller overført til fængsel eller arresthus,
2. den dømte kan tilbageføres eller overføres til fængsel eller arresthus efter straffuldbyrdeslovens § 78, stk. 4, eller
3. formålet med anbringelsen ikke længere er til stede.

...

§ 11. Inden der efter § 10 træffes afgørelse om tilbagekaldelse af tilladelsen som følge af vilkårsovertrædelse, skal den dømte i fornødent omfang gøres bekendt med de foreliggende oplysninger. Den dømte skal endvidere gøres bekendt med adgangen til at lade sig bistå af andre og få aktindsigt. Den dømte skal herudover have lejlighed til at udtale sig.

...”

Jeg må umiddelbart forstå Pensionen Brøndbyhus' indstilling til Anstalten ved Herstedvester således at pensionen ikke har anset (...)’s forhold for at være en vilkårsovertrædelse. Jeg beder direktoratet om en udtalelse om hvorvidt afgørelsen i en situation som den der foreligger i den konkrete sag, bør henføres til § 10, stk. 1, nr. 2 (som en vilkårsovertrædelse) eller til § 10, stk. 1, nr. 3 (som en afgørelse om at formålet med anbringelsen ikke (længere) er til stede). Jeg beder direktoratet afgive sin udtalelse i lyset af hændelsesforløbet i den konkrete sag, men i øvrigt uden forbindelse med denne sag.

Hvis direktoratet besvarer mit spørgsmål med en henvisning til bekendtgørelsens § 10, stk. 1, nr. 3, beder jeg direktoratet om en udtalelse om hvorvidt den dømte efter direktoratets opfattelse skal partshøres om de indkomne oplysninger. Jeg henviser i den forbindelse til at parts-høringsforpligtelsen i bekendtgørelsens § 11, stk. 1, udtrykkeligt er knyttet til sager om vil-kårsovertrædelse.

15.3. Begrundelse (lovhenvisning)

I forvaltningslovens § 24 er fastsat følgende:

” ...

§ 24. En begrundelse for en afgørelse skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet. I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen.

Stk. 2. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Stk. 3. Begrundelsens indhold kan begrænses, i det omfang partens interesse i at kunne benytte kendskab til denne til varetagelse af sit tarv findes at burde vige for afgørende hensyn til den pågældende selv eller til andre private eller offentlige interesser, jfr. § 15.

...”

I sagerne om tilbageførsel den 30. november 1999, 10. januar 2000 og 16. april 2000 (henholdsvis j.nr. 2501xx-xxxx, 1606 og 2808) har pensionen meddelt beboerne skriftlige advarsler.

Begrundelsen for disse afgørelser indeholder i intet tilfælde en lovhenvisning, jf. forvaltningslovens § 24, stk. 1, hvilket jeg finder beklageligt.

16. Samlet vurdering

Efter straffuldbyrdslovens § 78 kan den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, eller i egnet hjem eller institution – herunder i en af kriminalforsorgens pensioner.

Anbringelsen i en pension kan som allerede nævnt ske i forbindelse med en afsoning efter straffelovens § 49, stk. 2 (med henblik på psykiatrisk/sexologisk behandling), men sker dog oftest som led i den dømtes overgang fra fængslets faste rammer til et almindeligt liv efter endt straffetid (udslusning). I forbindelse med en sådan udslusning i en pension er det – således som Direktoratet for Kriminalforsorgen har anført det i sin rapport fra november 1999, se ovenfor under punkt 8 – den pædagogiske grundtanke at dagligdagen så vidt muligt skal fungere på samme måde som uden for kriminalforsorgens system.

Et sådant arbejde kræver på den ene side at personalet har forståelse for beboernes – i nogle tilfælde – vanskelige situation, men kræver på den anden side også at personalet kan behandle beboerne således at deres egne handlinger og valg får konsekvens for deres forhold (herunder og især deres mulighed for fortsat anbringelse i pensionen).

Det er overordnet min opfattelse at pensionen opfylder sit formål på tilfredsstillende måde.

Under inspektionen fik jeg umiddelbart indtryk af en god indstilling hos personalet – et indtryk som blev bekræftet under min samtale med tre beboere. Så vidt som jeg kan bedømme det, lever pensionens personale fuldt ud op til de krav der kan stilles med hensyn til indlevelse og konsekvens.

17. Opfølgning

Jeg beder om at pensionens udtalelser mv. tilbagesendes gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om udtalelser.

18. Underretning

Denne rapport sendes til Pensionen Brøndbyhus, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og pensionens beboere.

Jens Møller
Inspektionschef